

CZAS PRZESZŁY

temat bezokolicznika → robi-ć									
rodzaj żeński		r. niemęskoosobowy		rodzaj męski		r. męskoosobowy		rodzaj nijaki	
lp.		lm.		lp.		lm.		lp.	
ja	robiłam	my	robiłyśmy	ja	robiłem	my	robiliśmy		
ty	robiłaś	wy	robiłyście	ty	robiłeś	wy	robiliście		
ona	robiła	one	robiły	on	robił	oni	robili	ono	robiło

Czasowniki w rodzaju niemęskoosobowym łączą się z rzeczownikami, które w liczbie pojedynczej mają rodzaj męski nieosobowy żywotny (np. kot) i nieżywotny (np. komputer) oraz rodzaj żeński lub nijaki, np. Komputery **były** zepsute i **stały** w magazynie.

Czasowniki w rodzaju męskoosobowym łączą się z rzeczownikami, które w liczbie pojedynczej mają rodzaj męski osobowy, np. Panowie **stali** na ulicy i **dyskutowali**.

Czasowniki w rodzaju męskoosobowym opisują czynności wykonywane przez mężczyzn lub grupę, w której znajduje się co najmniej jeden mężczyzna, np. Mężczyźni i kobiety **szukali** miejsca w autobusie. Dzieci i ich ojcowie **poszli** na spacer. Treperzy i zwierzęta **tolerowali się**.

ALTERNACJE W TEMACIE CZASOWNIKÓW

1. e : a

W czasownikach zakończonych w bezokoliczniku na -eć, np. *chcieć, lecieć, mieć, musieć, umieć, wiedzieć, woleć*, oraz w czasownikach *jeść, usiąść, znaleźć* występuje alternacja a : e we wszystkich formach osobowych oprócz rodzaju męskiego w liczbie mnogiej.

mieć									
rodzaj żeński		r. niemęskoosobowy		rodzaj męski		r. męskoosobowy		rodzaj nijaki	
lp.		lm.		lp.		lm.		lp.	
ja	miałam	my	miałyśmy	ja	miałem	my	mieliśmy		
ty	miałas	wy	miałyście	ty	miałeś	wy	mieliście		
ona	miała	one	miały	on	miał	oni	mieli	ono	miało

2. q : ę

W czasownikach zakończonych w bezokoliczniku na -qć, np. *ciąć, ciągnąć, kłać, wziąć*, występuje alternacja q : ę we wszystkich formach osobowych oprócz rodzaju męskiego w liczbie pojedynczej.

wziąć									
rodzaj żeński		r. niemęskoosobowy		rodzaj męski		r. męskoosobowy		rodzaj nijaki	
lp.		lm.		lp.		lm.		lp.	
ja	wzięłam	my	wzięłyśmy	ja	wziąłem	my	wzięliśmy		
ty	wzięłaś	wy	wzięłyście	ty	wziąłeś	wy	wzięliście		
ona	wzięła	one	wzięły	on	wziął	oni	wzięli	ono	wzięło

3. ó : o

W czasowniku *móc* i czasownikach pochodnych, np. *pomóc, wymóc*, występuje alternacja ó : o we wszystkich formach oprócz 3 os. liczby pojedynczej rodzaju męskiego.

móc									
rodzaj żeński		r. niemęskoosobowy		rodzaj męski		r. męskoosobowy		rodzaj nijaki	
lp.		lm.		lp.		lm.		lp.	
ja	mogłam	my	mogłyśmy	ja	mogłem	my	mogliśmy		
ty	mogłaś	wy	mogłyście	ty	mogłeś	wy	mogliście		
ona	mogła	one	mogły	on	mógł	oni	mogli	ono	mogło

4. e : o : ó

W czasownikach *nieść* i *wieźć* oraz czasownikach pochodnych, np. *wynieść*, *zanieść*, *wywieźć*, *zawieźć*, występuje alternacja e : o we wszystkich formach oprócz rodzaju męskoosobowego. Natomiast w 3. os. rodzaju męskiego występuje alternacja e : ó.

nieść									
rodzaj żeński		r. niemęskoosobowy		rodzaj męski		r. męskoosobowy		rodzaj nijaki	
lp.		lm.		lp.		lm.		lp.	
ja	niosłam	my	niosłyśmy	ja	niosłem	my	nieśliśmy		
ty	niosłaś	wy	niosłyście	ty	niosłeś	wy	nieśliście		
ona	niosła	one	niosły	on	niósł	oni	nieśli	ono	niosło

AKCENT

Czasowniki w czasie przeszłym akcentuje się w sposób regularny – na drugą sylabę od końca. Wyjątkiem są formy 1. i 2. os. lm., które należy akcentować na trzecią sylabę od końca, np. *biegaliśmy*, *czytaliście*, *zrobiliście*. W ten sposób akcent pada na temat czasownika, a nie na jego końcówkę.

4 Wczoraj

1.	wczoraj	na basenie	my (r.m.)	6.	w zeszłą środę	w kwaciarni	moja mama
2.	przedwczoraj	w galerii	wy (r.m.)	7.	dwa lata temu	na koncercie	Marysia i Tomek
3.	dwa dni temu	na uniwersytecie	studentki	8.	rok temu	w przedszkolu	dziecko
4.	w zeszłym tygodniu	w pracy	Jarek	9.	godzinę temu	w domu	ja (r.m.)
5.	tydzień temu	w parku	wy (r.ż.)	10.	miesiąc temu	na dyskotecę	my (r.ż.)

5 Nigdy nie byliście w Nowym Jorku?

1. Nigdy nie / my (r.m.) / być / w Nowym Jorku – A wy (r.m.)?

My nigdy nie byliśmy w Nowym Jorku. A gdzie wy nigdy nie byliście?

2. Raz w życiu / wy (r.ż.) / być / w Paryżu – A ty (r.ż.)?

.....

3. Przedwczoraj / one / być / w Moskwie – A oni?

.....

4. W zeszłym tygodniu / ja (r.m.) / być / w Poznaniu – A ty (r.m.)?

.....

5. Rok temu / on / być / w Berlinie – A ona?

.....

6. 10 lat temu / ty (r.ż.) / być / w Melbourne – A pani?

.....

7. W weekend / my (r.m.) / być / w Pradze – A wy (r.m.)?

.....

8. Trzy dni temu / oni / być / w Zurychu – A one?

.....

9. Tydzień temu / one / być / w Tel Awiwie – A pan?

.....

10. Dawno temu / wy (r.m.) / być / w Pekinie – A państwo?

.....